

Ajoneuvojen merkki- ja varoitusvalaisimien, työ- ja apuvalaisimien, hälytysajoneuvojen äänimerkinantolaitteiden sekä eräiden ajoneuvojen heijastimien ja heijastavien merkintöjen tekniset vaatimukset ja asennus ajoneuvoon

TRAFICOM/527425/03.04.03.00/2019

Määräyksen säädösperusta

Ajoneuvolaki (1090/2002) 7 §, 20 § ja 21 §

Määräyksen tausta

Ajoneuvolaissa Liikenne- ja viestintävirastolle on säädetty valtuudet antaa tarkempia määräyksiä ajoneuvoon sen erityiskäyttöä varten asennettavien valaisimien ja muiden lisälaitteiden turvallisuusvaatimuksista. Lisäksi laissa on säädetty virastolle valtuudet antaa määräykset pelastusauton, poliisiajoneuvon, tullin ajoneuvon, rajavartiolaitoksen ajoneuvon ja ambulanssin erikoiskäytön edellyttämien merkki- ja varoitusvalaisimien, heijastimien, heijastavien merkintöjen ja äänimerkinantolaitteiden teknisistä vaatimuksista ja asennuksesta.

Eduskunta on hyväksynyt lain ajoneuvolain muuttamisesta (730/2018), joka tulee voimaan 1.6.2020. Lailla muutetaan muun muassa ajoneuvolain 21 §. Uuden pykälän mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa määräyksiä ambulanssin lisäksi myös ensihoitoajoneuvojen erikoiskäytön edellyttämien merkki- ja varoitusvalaisimien, heijastimien, heijastavien merkintöjen sekä äänimerkinantolaitteiden teknisistä vaatimuksista ja asennuksesta.

Eduskunta on hyväksynyt uuden tieliikennelain (729/2018), joka tulee voimaan 1.6.2020. Viilkuvien varoitusvalaisimien asennuksen sallittavuus ja pakollisuus eri ajoneuvoissa on tällä määräyksellä yhtenäistetty näitä varoitusvalaisimia koskevien tieliikennelain käytösäännösten kanssa.

Lainsäädäntömuutosten ja eräiden muiden päivitystarpeiden vuoksi uudistetaan Liikenteen turvallisuusviraston määräys ajoneuvojen merkki- ja varoitusvalaisimien, työ- ja apuvalaisimien, hälytysajoneuvojen äänimerkinantolaitteiden sekä eräiden ajoneuvojen heijastimien ja heijastavien merkintöjen teknisistä vaatimuksista ja asennuksesta ajoneuvoon.

Samalla siirretään taksivalaisinta koskeva määräys tähän määräykseen autojen ja niiden perävaunujen teknisiä vaatimuksia koskevasta määräyksestä sekä lisätään uusi määräys taksin hinnastonäytöstä.

Määräyksellä kumotaan Liikenteen turvallisuusviraston määräys ajoneuvojen merkki- ja varoitusvalaisimien, työ- ja apuvalaisimien, hälytysajoneuvojen äänimerkinantolaitteiden sekä eräiden ajoneuvojen heijastimien ja heijastavien merkintöjen teknisistä vaatimuksista ja asennuksesta ajoneuvoon (TRAFI/9461/03.04.03.00/2012).

Määräystä lukiessa on huomioitava, että määräyksen kohtien otsikoiden perään on merkitty kumotun määräyksen diaarinumero, niissä tapauksissa, joissa määräyksen sisältöä ei ole muutettu.

Määräyksellä muutetaan kumottavan määräyksen (TRAFI/9461/03.04.03.00/2012) kohtaa 1.1 (Määräyksen tarkoitus), 1.2 (Soveltamisala), 1.3 (Määritelmät) (kumotaan), 2.1 (Merkkivalaisimet) (lisätään uusi väliotsikko 2.1.1 Poliisiajoneuvon, tullin ajoneuvon ja rajavartiolaitoksen ajoneuvon merkkivalaisimet ja valaistut kilvet), 2.1.2 (Taksivalaisin) (siirretään autojen ja nii-

den perävaunujen teknisistä vaatimuksista annetusta määräyksestä), 2.1.3 (Taksin hinnastonäyttö) (lisätään uusi määräyskohta), 2.2.1 (Vilkkuva varoitusvalaisin), 2.4 (Työ- ja apuvalaisimet), 3 (Heijastavat merkinnät) ja 4 (Hälytysajoneuvon äänimerkinantolaite). Lausuntokierroksen jälkeen määräykseen lisättiin uusi kohta 2.5 (Infrapunavalaisin).

Vain tällä määräyksellä muutettavat kohdat ja kokonaan uudet kohdat on perusteltu. Muiden kohtien sisältö vastaa määräystä TRAFI/9461/03.04.03.00/2012.

Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa. Määräyksestä pyydettiin lausuntoja sidosryhmiltä. Lausuntoaika oli 30.1.2020-13.3.2020. Määräajassa lausunnon antoivat Suomen Taksiliitto ry, Helsingin Taksiautoilijat ry, Taksi Helsinki Oy, Hanita Oy, Titec Oy, Yksityisten Katsastustoimipaikkojen liitto ry, Tattarisuon Autokatsastus Oy, A-Katsastus Group Oy, Yhteinen Toimialaliitto ry, Jukka Hopeavuori (Väylävirasto) ja Poliisihallitus. Lisäksi Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry ja oikeusministeriö ilmoittivat, että niillä ei ole lausuttavaa.

Taksivalaisin, taksin hinnastonäyttö ja muut takseihin liittyvät asiat

Taksivalaisimesta lausuivat Suomen Taksiliitto ry, Taksi Helsinki Oy, Helsingin Taksiautoilijat ry, Hanita Oy ja Titec Oy. Lausunnoissa toivottiin erityisesti taksivalaisimen minimikokoa koskevaa sääntelyä. Lisäksi ehdotettiin täsmennyksiä taksivalaisimen muotoon, taksin erottamiseen henkilöautosta ja varataksista rekisterikilven perusteella ja vapaan taksin tunnukseen.

Tältä osin todetaan, että liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistänyt hankkeen liikennepalvelulain muuttamisesta taksilainsäädännön osalta (LVM025:00/2019). Hankkeen tavoitteena on arvioida yhteistyössä viranomaisten kanssa taksisääntelyn toimivuutta ja valmistella tarpeelliset säädösmuutokset taksiliikenteen sääntelyyn. Hankkeen yhteydessä tarkasteluun tulevat myös takseja koskevat lakia alemman asteiset määräykset, ja nyt lausunnoissa ehdotetut muutokset arvioidaan silloin osana kokonaisuutta. Tähän määräykseen on siirretty voimassa olevan autojen ja niiden perävaunujen teknisistä vaatimuksista annetun määräyksen (TRAFI/437519/03.04.03.00/2017) määräys taksivalaisimesta sisällöllisesti sellaisenaan, vain sanamuotoja hieman täsmentäen. Määräyskohdan muutostarpeet arvioidaan laajemman taksisääntelyä koskevan uudistuksen yhteydessä.

Määräysluonnoksessa ehdotettu määräys taksin hinnastonäytöstä on lausuntopalautteen johdosta sisällytetty määräykseen sellaisena kuin se oli lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa. Suomen Taksiliiton lausunnossa hinnastonäytön sallimista tarran vaihtoehtona pidettiin tarpeellisena lisäyksenä, joka parantaa alan toimintaedellytyksiä. Muissa lausunnoissa ei esitetty asiasta eriäviä mielipiteitä.

Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen ajoneuvojen infrapunavalaisimet

Lausuntokierroksen aikana Poliisihallitukselta saatujen kommenttien perusteella määräykseen on lisätty Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen ajoneuvoille mahdollisuus käyttää infrapunavalaisimia, joiden ei edellytetä täyttävän E-säännön n:o 10 vaatimusta sähkömagneettisesta yhteensopivuudesta.

Muut asiat

Tattarisuon autokatsastus ehdotti lausunnossaan täsmennystä siihen, mitä tarkoitetaan erikoistarkoitukseen käytettävällä M-luokan ajoneuvolla. Määräykseen ei ole tehty muutoksia kommentin johdosta. Termi on tarkoitettu tulkittavan laajasti, eikä ole tarkoituksenmukaista määritellä sitä tarkemmin, jolloin saatettaisiin sulkea pois jokin hyväksyttävä erikoistarkoitus.

Jukka Hopeavuori (Väylävirasto) ehdotti lausunnossaan, että määräykseen lisättäisiin mahdollisuus käyttää heijastavia ääriimitat osoittavia merkintöjä tienpitoon käytettävissä työkoneissa. Määräykseen ei ole tehty lisäystä, vaan asia käsitellään traktoreiden, moottorityökoneiden ja maastoajoneuvojen rakenteesta ja varusteista annetun määräyksen muutoksen yhteydessä.

Yksityisten Katsastustoimipaikkojen liitto ry ehdotti lausunnossaan, että määräykseen kirjoitetaisiin, että vilkkuvaa sinistä varoitusvalaisinta ei saa olla sellaisissa ajoneuvoissa, joissa se ei ole tarkoituksenmukaista

Määräykseen ei ole tehty tämän johdosta muutosta, koska määräyksen lähtökohtana on määrätä sallituista ("saa olla") ja pakollisista ("tulee olla") valaisimista. Muut valaisimet eivät ole sallittuja.

A-Katsastuksen lausunnossa ehdotettiin, että määräyksen 2.4 kohtaa muutettaisiin siten, että luettelamakohdat b (ambulanssi ja ensihoitoajoneuvo) ja c (poliisiauto, tullin auto ja rajavartiolaitoksen auto) poistettaisiin tarpeettomina, koska ne sisältyvät luettelamakohdan d (hälytysajoneuvo määritelmään). Määräykseen ei ole tehty kommentin johdosta muutoksia, koska ajoneuvolain (730/2018) 21 a §:n mukaan hälytysajoneuvoja ovat pelastusauto, poliisiajoneuvo, rajavartiolaitoksen ajoneuvo, Tullin ajoneuvo, ambulanssi, ensihoitoajoneuvo, puolustusvoimien pelastusauto, puolustusvoimien sairausauto ja sotilaspoliisiajoneuvo, jotka on varustettu sinistä vilkkuvaa valoa näyttävällä varoitusvalaisimella ja hälytysajoneuvon äänimerkinantolaitteella. Määräyksen 2.4 kohta on tarkoitettu koskemaan b ja c luettelamakohdan ajoneuvoja kaikissa tilanteissa eikä vain silloin, kun ne on varustettu sekä sinistä vilkkuvaa valoa näyttävällä varoitusvalaisimella että hälytysajoneuvon äänimerkinantolaitteella.

Arvio määräyksen vaikutuksista

Määräysmuutoksella saatetaan määräykset yhtenäisiksi muuttuneen lainsäädännön kanssa, mikä lisää sääntöjen ymmärrettävyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta. Lisäksi taksivalaisinta koskeva määräys siirretään autojen ja niiden perävaunujen teknisiä vaatimuksia koskevasta määräyksestä tähän määräykseen, johon se asiallisesti paremmin sopii.

Määräykseen lisätään uusi taksin hinnastonäyttöä koskeva kohta. Määräyksellä on tarkoitus mahdollistaa uuden teknologian hyödyntäminen taksimatkan hinnan esittämisessä. Toisaalta määräyksellä pyritään varmistamaan, että matkustajille on käytettävistä esitysmuodosta riippumatta tarjolla helposti havaittavaa ja selkeää informaatiota.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 Yleistä

Määräyksen 1.1 kohdassa (Määräyksen tarkoitus) luetellaan ajoneuvolain pykälät, joissa olevien määräyksenantovaltuuksien perusteella tämä määräys annetaan.

Määräyksen 1.2 kohdassa (Soveltamisala) määrätään määräyksen soveltamisalasta. Kohtaa on muutettu siten, että soveltamisalan ulkopuolelle rajataan Liikenne- ja viestintäviraston erikoiskuljetuksista ja erikoiskuljetusajoneuvoista antamassa määräyksessä tarkoitettut ajoneuvot. Kumotussa määräyksessä viitattiin liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen (786/2012), joka on annettu vanhan ajoneuvolain nojalla ja kumoutuu lain kumoutuessa.

Määräyksen 1.3 kohta (Määritelmät) kumotaan, koska hälytysajoneuvon määritelmä on nykyisin ajoneuvolaissa.

2 Valaisimet

Määräyksen 2.1.1 kohtaan (kumotun määräyksen 2 kohta) lisätään uusi väliotsikko Poliisiajoneuvon, tullin ajoneuvon ja rajavartiolaitoksen ajoneuvon merkkivalaisimet ja valaistut kilvet. Kohdan sisältö vastaa kumotun määräyksen sisältöä. Väliotsikko on tarpeen, koska 2 kohdan alle lisätään kaksi uutta määräyskohtaa.

Määräykseen lisätään uusi 2.1.2 kohta (Taksivalaisin). Kohdan sisältö vastaa sisällöllisesti taksivalaisinta koskevaa sääntelyä autojen ja niiden perävaunujen teknisistä vaatimuksista annetussa määräyksessä. Kieliäsuu muutetaan hieman. Asiallisesti kohta sopii paremmin tähän kaikkiin ajoneuvoluokkiin sovellettavaan määräykseen, koska myös kolmipyörä (ajoneuvoluokka L5e), kevyt nelipyörä (ajoneuvoluokka L6e) ja raskas nelipyörä (ajoneuvoluokka L7e)

voi olla taksi. Siirron yhteydessä voidaan poistaa viittaus taksivalaisimen vaatimukseen L-luokkien ajoneuvoja koskevasta määräyksestä

Määräykseen lisätään uusi 2.1.3 kohta (Taksin hinnastonäyttö). Kohdan mukaan taksimatkaa koskeva hinnasto voidaan esittää valaistussa näytössä. Hinnastonäytön tulee näyttää keltaista valoa, joka ei saa vilkkua eikä liikkua. Kohdassa viitataan Liikenne- ja viestintäviraston määräykseen taksimatkan matkustajalle ilmoitettavista tiedoista ja hintatietojen esilläpidosta, jonka mukaiset vaatimukset hinnaston on täytettävä. Kyseisen määräykseen mukaan valaistua näyttöä ei saa käyttää esimerkiksi mainontaan.

Uudella määräyksellä on tarkoitus mahdollistaa uuden teknologian hyödyntäminen taksimatkan hinnan esittämisessä. Toisaalta määräyksellä pyritään varmistamaan, että matkustajille on käytettävistä esitysmuodosta riippumatta tarjolla helposti havaittavaa ja selkeää informaatiota.

Määräyksen 2.2.1 kohtaa (Vilkkuva varoitusvalaisin) muutetaan siten, että sen sisältö vastaa uutta tieliikennelakia. Vilkkuvien varoitusvalaisimien asennuksen sallittavuus ja pakollisuus eri ajoneuvoissa on yhtenäistetty tieliikennelain käytösäännösten kanssa. Silloin kun ajoneuvossa saa tieliikennelain mukaan käyttää vilkkuvaa varoitusvalaisinta, sen asentaminen sallitaan tässä määräyksessä. Silloin kun ajoneuvossa tulee tieliikennelain mukaan käyttää vilkkuvaa varoitusvalaisinta, sen asentaminen määrätään tässä määräyksessä pakolliseksi.

Tieliikennelaissa säädetään, että hinausautossa ruskeankeltaista vilkkuvaa varoitusvalaisinta tulee käyttää silloin, kun hinausautoa käytetään ajoneuvon nostamiseen tai vetämiseen siten, että se voi vaarantaa muuta liikennettä. Tämä on tyypillinen hinausauton käyttötilanne, joten tässä määräyksessä määrätään ruskeankeltainen vilkkuva varoitusvalaisin pakolliseksi kaikkiin hinausautoihin.

Eduskunnalle on maaliskuussa 2020 annettu hallituksen esitys laiksi tieliikennelain muuttamisesta (HE 17/2020 vp). Siinä ehdotetaan ruskeankeltaisen vilkkuvan varoitusvalaisimen käytön muuttamista pakollisesta vapaaehtoiseksi ajoneuvossa, joka joudutaan kuormausta tai kuorman purkua varten pysäyttämään tielle niin, että ajoneuvon ohittaminen autolla ei ole mahdollista käyttämättä vastaantulevan liikenteen kaistaa. Liikenne- ja viestintävaliokunta on kuitenkin päättänyt käsitellä osan hallituksen esityksen ehdotuksista vasta myöhemmin. Siten vilkkuvia varoitusvalaisimia koskevat tämän määräyksen määräykset vastaavat uuden tieliikennelain alun perin hyväksytyt säännöksiä.

Määräyksen 2.4 kohtaa muutetaan siten, että työ- ja apuvalaisimia saa olla myös ensihoitoajoneuvossa ja muussa hälytysajoneuvossa. Muutoksella on tarkoitus mahdollistaa työ- ja apuvalaisimien käyttö ensihoitotehtävissä ja kaikissa hälytysajoneuvoissa ajoneuvoluokkia rajamatta.

Määräyksen kohtaan 2.5 lisätään poliisiajoneuvossa, tullin ajoneuvossa ja rajavartiolaitoksen ajoneuvossa sallituksi yksi tai useampi infrapunavalaisin. Lisäys tehdään johtuen erityisesti Poliisihallituksen tarpeista asentaa poliisiajoneuvoihin infrapunavalaisimia, jotka mahdollistavat valaisun ihmissilmälle näkymättömällä valolla. Infrapunavaloin voidaan nähdä pimeänäkölaitteilla. Poliisihallituksen antamien tietojen mukaan sotilaskäyttöön alun perin suunniteltujen infrapunavalaisimien ei ole osoitettu täyttävän sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevan E-säännön n:o 10 vaatimuksia, vaan ne ovat standardin MIL-STD 461 mukaisia myös sähkömagneettisen yhteensopivuuden osalta. Määräyksessä annetaan infrapunavalaisimelle vapautus E-säännön n:o 10 vaatimuksista. Koska infrapunavalaisinten asennus rajataan vain viranomaisajoneuvoihin, määräyksessä ei katsota tarpeelliseksi määrätä mitään täsmällistä vaihtoehtoa vaatimusta E-säännölle n:o 10. Ajoneuvolain 28 §:ssä säädetään yleisesti, että ajoneuvon sähkömagneettiset häiriöt eivät saa tarpeettomasti poiketa ajoneuvon valmistusajankohdan yleisen teknisen tason mukaisten ajoneuvojen vastaavista vaikutuksista eivätkä tarpeettomasti aiheuttaa riskiä terveydelle tai ympäristölle.

3 Heijastavat merkinnät

Määräyksen 3 kohtaan lisätään viittaus heijastavia materiaaleja koskevaan uusimpaan E-sääntöön n:o 150. Myös aiemman E-säännön n:o 104 mukaiset heijastavat materiaalit hyväksytään edelleen. Lisäksi poistetaan tarpeettomana kaksinkertaisena sääntelynä viittaus tieliikennelain säännökseen, jonka mukaan heijastavat merkinnät eivät saa heijastaa eteenpäin punaista valoa eivätkä taaksepäin valkoista tai vaaleankeltaista valoa.

4 Hälytysajoneuvon äänimerkinantolaitte

Määräyksen 4 kohtaan lisätään vaihtoehtoinen tapa mitata äänimerkinantolaitteen äänen voimakkuutta. Kohdan mukaan äänen voimakkuus voidaan mitata 7,0 metrin etäisyyden sijasta myös 1,0 metrin etäisyydeltä, jolloin äänen voimakkuuden on oltava ajoneuvon edestä keskilinjalta mitattuna, fast-aikavakiota käyttäen, suurempi kuin 121 dB(A). Äänen voimakkuuden mittaaminen yhden metrin etäisyydeltä on poliisin toiminnassa tarkoituksenmukaisempaa kuin mittaaminen seitsemän metrin etäisyydeltä. Sallittu uusi mittaustapa vähentää ulkoisista tekijöistä (heijastumat, ilman lämpötila, kosteus, tuuli, taustamelu) johtuvia virheellisiä mittauksia. Mittauksista saadaan keskenään vertailukelpoisia riippumatta mittauksen suorittajasta tai äänimerkinantolaitteen sijainnista (esim. magneettikiinnitteinen hälytysääni- ja hälytysvalomajakka).

Määräyksen aikataulu

Määräys tulee voimaan 1.6.2020.

Määräyksestä viestiminen

Määräyksen valmistelusta on tiedotettu Liikenne- ja viestintäviraston internet-sivuilla. Valmis määräys julkaistaan Liikenne- ja viestintäviraston määräyskokoelmassa Finlex.fi-verkkopalvelussa ja Liikenne- ja viestintäviraston internet-sivuilla.